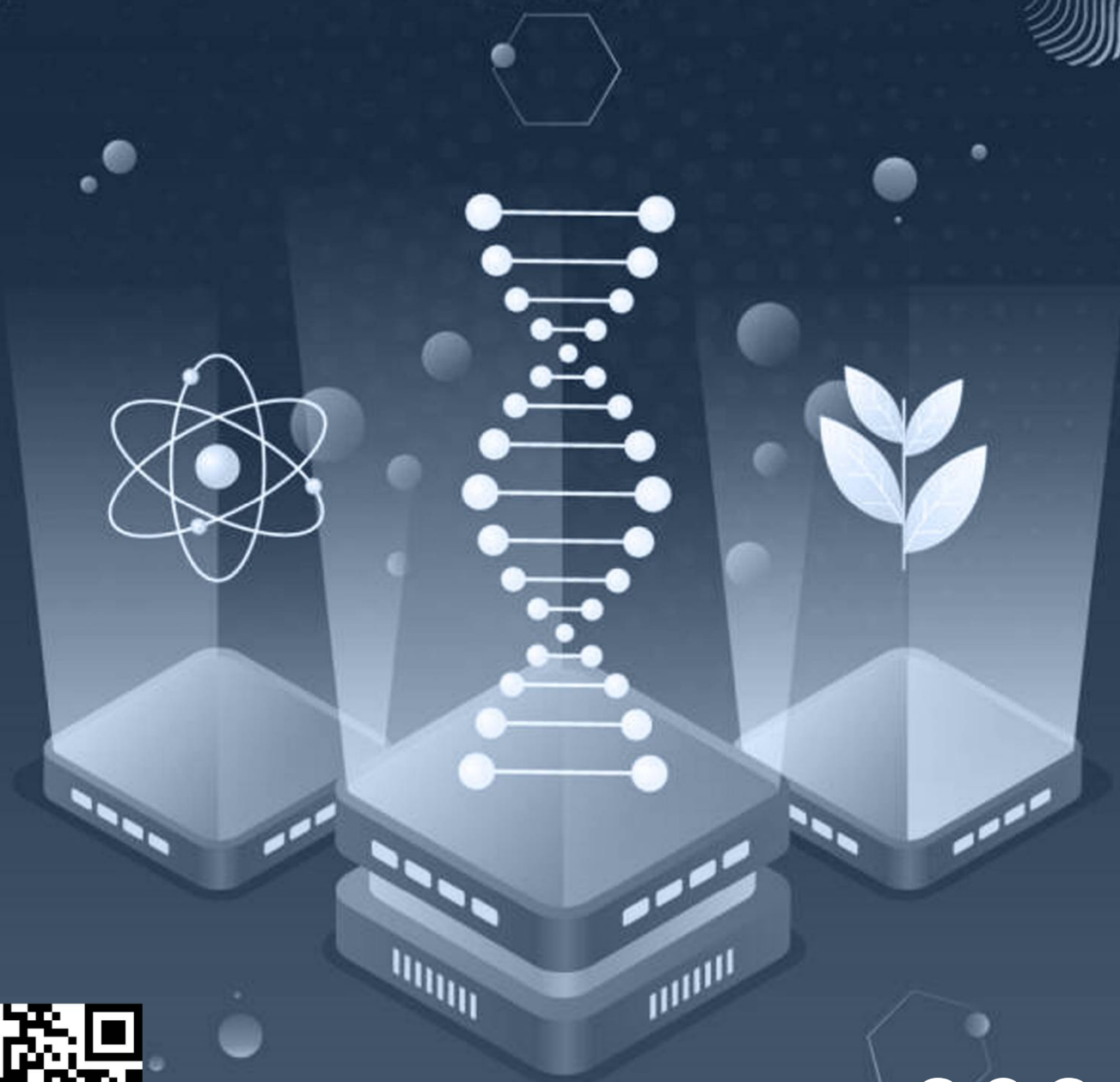

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 1 **2026**

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 1 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 1

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 1

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№1 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-1>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

1. **Toshpolatov Bekzod Shuxratovich, Ganiyeva Nafisa Rustamkulovna**
ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА АЁЛЛАРНИНГ ЎРНИ ВА ГЕНДЕР ТЕНГЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ:
ХАЛҚАРО ЁНДАШУВЛАР ВА ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИ ТАҲЛИЛИ.....7
2. **Bekzod Toshpolatov, Nafisa Ganiyeva**
ENSURING GENDER BALANCE IN THE EDUCATION AND SCIENCE SYSTEM: THE
STRATEGIC ROLE OF WOMEN'S PARTICIPATION AND THE EXPERIENCE OF
UZBEKISTAN.....11
3. **Sharopova Nigora Akbarovna**
UMUMTA'LIM MAKTABLARI TIZIMIDA IXTISOSLASHGAN MAKTAB-INTERNATLARI
FAOLIYATI (O'ZBEKISTON JANUBIY VILOYATLARI MISOLIDA).....15
4. **Boboqulov Lochinbek Zikir o'g'li**
ANTI-K VA ILK O'RTA ASRLARDA SO'G'D VA XITOIY MADANIY ALOQALARI.....19
5. **Bekimbetov Bahodir Mirzabaevich**
XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA GI ILMIIY MUHOZARALARDA OROL DENGI SI
MUAMMOSI: INKIROZ, OGOHLANTI RI SHLAR VA HAL QILI SH I ULLARI.....23
6. **Abdullayev Timur Pulatovich, Sapayeva Sadoqat Odilbekovna**
MEHNAT MIGRATSIYASI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....28
7. **Abdullayev Timur Pulatovich., Jabbarov Avazbek Adxambek o'g'li.**
MEHNAT MIGRATSIYASI VA MILLIY IDENTITET.....34
8. **Baxtiyarov Sirojbek Ilxombek o'g'li.**
QADIMGI XORAZMDA URBANIZATSIYA JARAYONLARINING RIVOJIDA SAVDO
YO'LLARINING O'RNI.....40
9. **Tadjiyeva Nargiza Djumabayevna.**
XORAZM VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIIY HAYOTIDA TATAR DIASPORASINING TUTGAN
O'RNI.....44

FILOLOGIYA

1. **Sultanova Fazilat, Ro'ziyeva Muhayyo Erkinovna**
MODERN PEDAGOGICAL APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES (ENGLISH
LANGUAGE): A COMPETENCY-BASED PERSPECTIVE.....48
2. **Qo'shnazarova Mehribon Qo'zibayevna**
XORAZM TARIXNAVISLIK MAKTABI ASARLARIDA KASB-HUNAR LEKSIKASINING
SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....52
3. **Ro'zimova Dildora Khujaakhmedovna**
THE THEORY OF PROJECT BASED LEARNING IN TESOL.....57

IQTISOD

1. **Pirnafasov Sarvar Bardiboyevich, Sattarova Mahfuza Dilshodbekovna**
YASHIRIN IQTISODIIYOTNING MINTAQA IQTISODIIY O'SISHIGA SALBIY TA'SIRLARINI
BARTARAF QILISH.....61

2. Egamberdiev Egamberdi

THE ROLE OF INTEGRATED DIGITAL MARKETING STRATEGIES IN ENHANCING SME COMPETITIVENESS IN UZBEKISTAN.....65

3. Matkarimov Mansur Maksudovich

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHNING IQTISODIY-SIYOSIY TAHLILI....69

PEDAGOGIKA VA ANIQ FANLAR

1. Yuldosheva Sabohat Norimon qizi

GEOMETRIK ISBOTLASHDA DEDUKTIV–INDUKTIV YONDASHUVLARNING UYG‘UNLASHUVI.....75

FALSAFA

1. Майлиев Азамат Фарходович

ЁШЛАР ТАФАККУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ ВА НАНОТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ.....78

Matkarimov Mansur Maksudovich
Ma'mun NTM dotsenti v.b.,
mansurmatkarimov20@gmail.com

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING IQTISODIY-SIYOSIY TAHLILI

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.18519593>

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi"ning qabul qilinishi, yashil iqtisodiyotni uzoq muddatli barqaror rivojlanishning asosiy strategik yo'nalishi, iqtisodiyotni "yashillashtirish" da uchun ustuvor sohalar, yashil iqtisodiyotga o'tishning iqtisodiy-siyosiy tahlili kabi masalalar o'rganilgan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi", barqaror rivojlanish maqsadlari, iqtisodiyotni "yashillashtirish", yashil iqtisodiyotga o'tishning iqtisodiy-siyosiy muammolari.

Matkarimov Mansur Maksudovich
Associate Professor of Mamun University
mansurmatkarimov20@gmail.com

ECONOMIC AND POLITICAL ANALYSIS OF TRANSITION TO GREEN ECONOMY IN UZBEKISTAN

Abstract: This article examines issues such as the adoption of the "Strategy of Transition to a Green Economy" of the Republic of Uzbekistan, the main strategic direction of long-term sustainable development of the green economy, priority areas for "greening" the economy, and economic and political analysis of the transition to a green economy.

Keywords: green economy, strategy of transition to a green economy, sustainable development goals, "greening" the economy, economic and political problems of the transition to a green economy.

Маткаримов Мансур Максудович
Университета Мамуна, и.о. доцента
mansurmatkarimov20@gmail.com

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ И ПОЛИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕХОДА К «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКЕ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация: В данной статье рассматриваются такие вопросы, как принятие «Стратегии перехода к зеленой экономике» Республики Узбекистан, основное стратегическое направление долгосрочного устойчивого развития зеленой экономики,

приоритетные направления «озеленения» экономики, а также экономико-политический анализ перехода к зеленой экономике.

Ключевые слова: зеленая экономика, стратегия перехода к зеленой экономике, цели устойчивого развития, «озеленение» экономики, экономико-политические проблемы перехода к зеленой экономике.

KIRISH

Pandemiya ko'plab mamlakatlar uchun iqtisodiy o'sishni sezilarli darajada sekinlashtirdi yoki qisqartirdi, shuningdek, 2030 yilgacha Barqaror Rivojlanish Maqsadlari (SDG) bo'yicha erishilgan yutuqlarni to'xtatib qo'ydi va ayrim hollarda sezilarli darajada pasaytirdi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturi (BMTTD) tomonidan ishlab chiqilgan Barqaror Rivojlanish Maqsadlari hujjati "yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishga qaratilgan "kelajakni yanada yaxshiroq qurish" (building future better) tamoyili asosida COVID-19 dan keyingi tiklanish doirasini taqdim etadi. Hujjat yashil tiklanish va iqtisodiyot tamoyillari hamda "yashillashtirish" salohiyatiga ega bo'lgan asosiy sektorlar — energetika, qishloq xo'jaligi, sanoat, chiqindilar, suv resurslari, shaharsozlik (uy-joy va qurilishga alohida e'tibor bilan), transport va moliya sohalarining umumiy ko'rinishini taqdim etadi hamda muhokama uchun ustuvor yo'nalishlar va siyosiy chora-tadbirlar to'plamini taklif qiladi.

"2019-2030 yillarda O'zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi"ning qabul qilinishi yashil iqtisodiyotni uzoq muddatli barqaror rivojlanishning asosiy strategik yo'nalishi sifatida tan oldi va "yashillashtirish" uchun ustuvor sohalarni belgilab berdi.

Davlatning yashil iqtisodiyot strategiyasiga mos ravishda, BMTning mamlakat bo'yicha umumiy tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonning o'sib borayotgan aholisi, urbanizatsiya va qishloq-shahar daromadlar tengsizligi tabiatdan barqaror foydalanishni, iqlim ta'sirini cheklashni hamda iqtisodiy o'sishni, uglerod emissiyasi va barqaror bo'lmagan iste'mol va ishlab chiqarish modellaridan ajratishni talab qiladi. Xususan, ishlab chiqarishning o'sishi va O'zbekistonda urbanizatsiya darajasining oshishi bilan toza, samarali, inklyuziv va barqaror sanoat uchun xatarlarni hisobga olgan investitsiyalarni jalb qilish zarur. Shuningdek, qurg'oqchil hududlarda yashovchi, tirikchiligi qishloq xo'jaligiga bog'liq bo'lgan hamda iqlim o'zgarishi va suv taqchilligiga o'ta ta'sirchan bo'lgan aholining eng kambag'al qatlami uchun barqaror qishloq xo'jaligi va suv resurslaridan foydalanishga ko'proq sarmoya kiritish lozim.

Mavjud tahlillardan foydalangan holda va "kelajakni yanada yaxshiroq qurish" global chaqirig'i davlat tomonidan Milliy yashil iqtisodiyot strategiyasining jadal amalga oshirilishi O'zbekistonni ilg'or tajribalar bo'yicha yetakchi o'ringa olib chiqishi mumkin. Bu innovatsiyalar asosida barqaror o'sish va ish o'rinlari yaratishni taklif etadi. Bu inson salomatligi va turmush darajasini yaxshilash hamda katta tenglikni ta'minlaydi. Shuningdek, bu O'zbekiston jamiyati va iqtisodiyotining ko'plab sohalariga yangi barqaror investitsiyalarni kiritishga intilayotgan ko'plab xorijiy investorlar va donor tashkilotlar uchun imkoniyatlar oynasini ochadi.

TADQIQOT NATIJALARI

Yashil iqtisodiyotning yagona ta'rifi mavjud bo'lmasa-da, u bo'yicha umumiy tushuncha mavjud — bu inson farovonligi va ijtimoiy tenglikni yaxshilaydigan, shu bilan birga atrof-muhit xatarlari va ekologik tanqislikni sezilarli darajada kamaytiradigan hamda atrof-muhitni buzmasdan barqaror rivojlanishni maqsad qilgan iqtisodiyotdir. Asosan "ishlab chiqarish hajmini", ya'ni yalpi ichki mahsulot (YAIM) yoki yalpi milliy daromadni (YMD) kengaytirishga qaratilgan an'anaviy iqtisodiyotdan farqli o'laroq, yashil iqtisodiyot iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy farovonlikni saqlash va rivojlantirishning "uchlik mezon"ini ilgari suradi. Yashil iqtisodiyot Barqaror Rivojlanish Maqsadlariga (BRM) erishish uchun kuchli vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin; BRMning o'zaro bog'liq tabiati tufayli yashil iqtisodiyot choralari ko'plab maqsadlar bo'yicha nishonlarda o'z aksini topgan.

Rivojlanish impulsi va strategiya Barqaror va iqlimga moslashgan iqtisodiy o'sish yo'li, BRM nishonlariga javob berish va yashil iqtisodiyotga erishish Jahon banki tomonidan atalgan O'zbekistonning "noyob rivojlanish impulsi" yordamida amalga oshiriladi. Respublikamizning

2030-yilga borib O'zbekistonni sanoati rivojlangan, daromadi o'rtachadan yuqori bo'lgan mamlakatga aylantirish bo'yicha qarashlari xalq tomonidan qo'llab-quvvatlanmoqda hamda narxlarni erkinlashtirish, yerga egalik qilish va qishloq xo'jaligi bo'yicha taklif etilgan murakkab islohotlarning ba'zilar allaqachon amalga oshirilmoqda. Yaqin vaqtgacha qo'llanilgan asosan ichki bozorga yo'naltirilgan iqtisodiy model bekor qilindi va yangi siyosatlar xususiy biznesni global va mintaqaviy qiymat zanjirlariga integratsiya qilishni rag'batlantirmoqda. Qashshoqlikning qisqarish tendensiyasi COVID-19 dan oldingi kuchli YaIM o'sishi, mikro va kichik biznes daromadlarining oshishi, eng kam ish haqining muntazam oshirilishi, pul o'tkazmalari oqimi va davlatning maqsadli ijtimoiy himoya dasturlarini aks ettiradi. Inson kapitali bo'yicha mamlakat o'zining katta yosh aholisidan unumli bandlik imkoniyatlarini taklif qilish, iqtisodiy tashabbus va innovatsiyalarni rag'batlantirish hamda kelajakdagi mehnat qobiliyatlari va raqamli ko'nikmalarni mustahkamlash orqali demografik dividend olish imkoniyatiga ega. Shuningdek, mamlakat tabiiy kapital, ayniqsa yer va mo'l quyosh nuri bilan siylangan.

O'zbekiston uchun pandemiya Milliy yashil iqtisodiyot strategiyasi maqsadlariga erishish yo'li rejalashtirilgan yashil tiklanish orqali o'tishiga bo'lgan ishonchni ayniqsa ta'kidlaydi. Ushbu yo'lga tushish uchun davlatning biznes va uy xo'jaliklarini qo'llab-quvvatlashi nafaqat iqtisodiyotni qayta ishga tushirishga, balki uni transformatsiya qilishga qaratilishi kerak. Tashabbuslar ekologik toza yechimlarga to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni kiritishni, shuningdek, kam uglerodli texnologiyalarga xususiy investitsiyalarni rag'batlantirishni o'z ichiga olishi mumkin. Energetika sektori uchun bu yo'l qazib olinadigan yoqilg'i infratuzilmasini (uning 40 foizi o'z xizmat muddatini o'tab bo'lgan) qo'llab-quvvatlashdan ko'ra arzonroq bo'ladi. Chunki qayta tiklanadigan energiya narxi tushishda davom etmoqda va uglerodga asoslangan energiya importchilari o'zlarining o'tish davrini boshlamoqda, bu esa eski infratuzilmaning "qadrsizlangan aktivlar"ga aylanishiga olib kelishi mumkin. Bunday xarajatlar mamlakatning Parij iqlim kelishuvi bo'yicha majburiyatlarini bajarish va Milliy darajada belgilanadigan hissasini (NDC) amalga oshirish imkonini ham beradi.

Turli milliy va tarmoq rejaları doirasida siyosiy, me'yoriy va fiskal choralar sifatida taklif qilingan "yashil" tashabbuslarning aksariyatini amalga oshirish kerak. Boshqa sohalarda sa'y-harakatlar hali endi boshlanmoqda va ko'plab zarur harakatlar hali kelishib olinmagan. Budjetlashtirish, reglamentlar va standartlarni uyg'unlashtirish, samaradorlik va sinergiyani rag'batlantirish hamda barcha darajalarda ijroni ta'minlash uchun tarmoq siyosatlarini yanada integratsiyalash zarur. Shuningdek, xususiy va davlat ishtirokchilarini tabiiy resurslarni saqlash, ifloslanish va uglerod emissiyasini kamaytirish uchun moliyaviy, texnologik, boshqaruv va inson resurslarini yo'naltirishga undovchi qo'shimcha va kuchliroq rag'batlar muhim ahamiyatga ega. Muhimi, sanoatni haqiqiy korporativ va ijtimoiy mas'uliyat hamda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv (ESG) tamoyillari va amaliyotlarini qabul qilishga undash kerak.

Yashil iqtisodiyotga o'tishda asosiy tarmoq muammolari va imkoniyatlarining qisqacha mazmuni:

- **Energetika:** Energiyadan samarasiz foydalanish har yili YaIM ning kamida 4,5 foizini yo'qotishiga olib keladi, bunda elektr energiyasi ishlab chiqarish, issiqlik ta'minoti va binolar energiya yo'qotishining muhim manbalari hisoblanadi. O'zbekistonning mavjud ishlab chiqarish quvvatlarining qariyb 40 foizi xizmat muddatini o'tab bo'lgan, bu esa elektr ta'minotidagi uzilishlarga olib kelmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda qayta tiklanadigan energiya manbalarining salohiyati 270 million tonna shartli yoqilg'iga teng bo'lib, bu yillik energiya ehtiyojidan uch baravar ko'pdir va bu salohiyatning asosiy qismi quyosh energiyasiga to'g'ri keladi.
- **Sanoat:** Kimyo sanoati va tog'-kon sanoati ustunlik qiladigan sanoat sektori mamlakatdagi umumiy energiya iste'molining deyarli chorak qismini ishlatadi va uning deyarli hammasi tabiiy gazga to'g'ri keladi. Sektor oldida nafaqat emissiyalarni qisqartirish va kamroq ifloslantiruvchi bo'lish, balki toza ishlab chiqarish jarayonlari, innovatsiyalar va raqobatbardosh bo'lib qolish uchun iqtidorli ishchi kuchini talab qiluvchi global ishlab chiqarish tizimlarining tezkor qayta shakllanishiga javob berish vazifasi ham turibdi.

- **Shaharsozlik:** Energiya samaradorligi, chiqindilarni boshqarish, jamoat transportini takomillashtirish, yashil infratuzilma va piyodalar uchun qulay yashil jamoat joylarini o'z ichiga olgan sifatli shahar muhiti shaharning iqtisodiy muvaffaqiyati uchun ajralmasdir. Sifatli muhit yaratish uchun shahar va milliy rejalashtirishni integratsiya qilish, siyosat va reglamentlarni uyg'unlashtirish hamda shaharlar o'rtasidagi bog'liqlikni, ayniqsa transport va chiqindilarni boshqarish sohalarida osonlashtirish kerak.
- **Suv resurslari:** O'zbekiston suv stressiga eng ko'p duchor bo'lgan 25 ta davlat qatoriga kiradi va suv taqchilligi iqlim o'zgarishi tufayli yanada kuchayadi. Suvdan samarasiz foydalanish va fermer xo'jaliklaridagi yomon agrotexnik tadbirlar past hosildorlikka va tuproqning sho'rlanishi orqali jiddiy yer degradatsiyasiga olib kelmoqda. Markazlashgan kanalizatsiya tizimi aholining atigi 15,6 foizini qamrab olgan (2030 yilgi Respublikamiz maqsadi 31,4%), oqava suvlarni tozalash samaradorligi esa past (55%).
- **Qishloq xo'jaligi:** O'zbekiston qishloq xo'jaligi sektori issiqxona gazlarining (IG) ikkinchi eng katta emitenti va suvning eng yirik iste'molchisidir. Yaylov yerlarining to'rt dan uch qismidan ko'prog'i degradatsiyaga uchragan va yaxshi yerlardagi unumdorlik so'nggi 20 yilda yarmiga kamaygan. Qishloq xo'jaligini "yashillashtirish" unumdorlikni, bandlikni va daromadni sezilarli darajada oshirish hamda suv sarfini kamaytirish salohiyatiga ega.

Yashil iqtisodiyotga o'tishda asosiy tarmoq muammolarini muhokama qilish va harakat uchun ustuvor yo'nalishlar belgilanishi zarur. Quyidagi chora-tadbirlar to'plami ijro etish uchun institutsional, moliyaviy va inson salohiyatini hamda kengroq tamoyillarni qamrab oladi:

1. **Rag'batlantirish paketlarining barcha elementlarini uzoq muddatli o'sish, adolatli turmush tarzi salohiyati, kelajakdagi shoklarga chidamlilik hamda dekarbonizatsiya va barqaror o'sish traektoriyasi bo'yicha oqibatlari yuzasidan tekshiruvdan o'tkazish.** Ustuvor harakatlar ish o'rinlari yaratishi va tengsizlikni kamaytirishi kerak. Ular tezda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan, jumladan, davlat investitsiyalari uchun "qurilishga tayyor" (shovel-ready) maqsadli loyihalarni va tezkorlik bilan kengaytirilishi mumkin bo'lgan mavjud siyosiy ramkalarni qamrab olishi lozim. Shu bilan birga, ular yagona texnologik natijalarga e'tibor qaratishdan ko'ra, o'sish va barqarorlikka uzoq muddatli, tizimli yondashuvni qo'llaydigan tarmoqlararo va davlatlararo yondashuvlarni afzal ko'rishlari kerak.
2. **Uzoq muddatli ekologik maqsadlar (jumladan, issiqxona gazlarining sof nol emissiyasi, NDC majburiyatlari) ko'lamini oshirish va rag'batlantirish paketlari orqali boshlangan siyosat va investitsiyalarning ushbu natijalar bilan muvofiqligini ta'minlash.** Milliy iqlim strategiyasi va qayta ko'rib chiqilgan NDC'lar aniq o'lchanadigan maqsadlarni va uglerod intensivligini kamaytirish bo'yicha amalga oshirish rejasini o'z ichiga olishi kutilmoqda. Milliy yashil iqtisodiyot strategiyasi va Milliy iqlim strategiyasi o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash zarur.
3. **Inqirozsiz va uzoq muddatli dekarbonizatsiyadan ta'sirlangan tarmoqlar uchun qayta tayyorlash va o'qitish bo'yicha maxsus yordam ko'rsatish, shuningdek, mobillikni rag'batlantirish uchun uy-joy siyosatini isloh qilish kabi qo'llab-quvvatlovchi siyosatlarni taqdim etish.** Respublikamiz tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan arzon uy-joy dasturlarida energiya tejoychi yechimlarni joriy etish talabini qurilish sanoatining barcha segmentlari, jumladan, turar-joy, tijorat va sanoat obyektlari bo'ylab kengaytirish kerak.
4. **Subsidiya va boshqa davlat yordamini muayyan tarmoqlar uchun ham ekologik yaxshilanishlarga (jumladan, IG emissiyalari), ham umumiy chidamlilikni (jumladan, ishchi kuchi uchun) oshirishga bog'liq qilib qo'yadigan yashil sanoat strategiyasini ko'rib chiqish mumkin.** Bu energiya ta'minotining to'liq xarajatlarini va ichki eksternaliyalarni (tashqi ta'sirlarni) aks ettirish uchun o'tish davri energiya narxlarini belgilashni hamda zaif guruhlariga potentsial salbiy ta'sirlarni yumshatish uchun ijtimoiy himoya choralarni ishlab chiqishni o'z ichiga olishi mumkin.
5. **Moliyaviy qarorlar uchun uzoq muddatli ufqlarni rag'batlantirib, chidamlilikni oshirish maqsadida yashil moliyaviy oqimlarni rivojlantirishni faol qo'llab-quvvatlash.** Moliyaviy

ajratmalar va investitsiyalarni yo'naltirish uchun yashil moliya bo'yicha mustahkam va shaffof ta'riflar, standartlar va taksonomiyalarni ilgari surish zarurati mavjud. Shuningdek, iqlim o'zgarishi bilan bog'liq moliyaviy xatarlarni baholash, boshqarish va ochiq e'lon qilish salohiyatini oshirish va takomillashtirish kerak. Davlat tomonidan moliyalashtiriladigan investitsiya loyihalari uchun "yashil mezonlar" joriy etilishi kutilayotganidek, xususiylar investitsiyalar uchun ham xuddi shunday yondashuvni qo'llash lozim.

6. **Yashil mahsulotlar va xizmatlarni ishlab chiqaruvchilar, import qiluvchilar va eksport qiluvchilar uchun imtiyozli soliq rejimi, kredit foiz stavkasi subsidiyalari yoki kamaytirilgan QQS kabi choralarni o'z ichiga olgan rag'batlarni taqdim etish.** O'zbekistonda ishlab chiqarilmaydigan yoki kichik hajmda ishlab chiqariladigan uskunalar va tovarlar uchun past import bojlari ishlab chiqarish quvvatlarini transformatsiya qilishni tezlashtirishi mumkin. Shu bilan birga, boshqa siyosiy choralar bilan bir qatorda import bojlarini tanlab oshirish mahalliy sanoatni energiya tejovchi tovarlarni yetarli miqdorda va sifatli ishlab chiqarishga undashi mumkin.
7. **Ekologik jihatdan zararli subsidiyalarni kamaytirish bo'yicha ko'proq sa'y-harakatlarni amalga oshirish.** O'zbekistonda energetika va boshqa sanoat tarmoqlari tomonidan foydalaniladigan yoqilg'ilar yuqori darajada subsidiyalanadi, ayni paytda ifloslanish uchun to'lovlar past va sanoatni uglerod-neytral texnologiyalarni joriy etishga samarali rag'batlantirmaydi. Yoqilg'i iste'moli uchun subsidiyalarni kam ta'minlangan uy xo'jaliklariga to'g'ridan-to'g'ri naqd pul o'tkazmalari bilan almashtirish qashshoqlikni aniqroq nishonga olgan holda energiya iste'molini cheklashga rag'bat beradi.
8. **Infratuzilmaga yo'naltirilgan investitsiya qarorlarini ekologik yoki iqlim o'zgarishini yumshatish va moslashish mezonlari bilan tizimli ravishda bog'lash; bunda tog'-kon sanoati, kimyo, ishlab chiqarish (sement), shaharsozlik, uy-joy va qurilish hamda chiqindilarni boshqarishga alohida e'tibor qaratish.** To'lovlar va mexanizmlardan foydalanishni oshirish xususiylar sektorni infratuzilma va xizmat ko'rsatishga sarmoya kiritishga, shuningdek, moliya sektorini yashil investitsiyalarni rag'batlantirishga jalb qilishi mumkin.
9. **Ekologik reglamentlar va ularning ijrosini kuchaytirish bilan bir qatorda, ekologik texnologiyalarga bo'lgan talabni rag'batlantirish hamda bozor va barqarorlik atrofidagi ish o'rinlari haqidagi ma'lumotlar bazasini yaxshilash uchun narxlash vositalaridan foydalanishni kengaytirish, yashil xaridlarni va eko-yorliqlash dasturlarini yo'lga qo'yish.** O'zbekiston kabi rivojlanayotgan bozor iqtisodiyotlaridagi innovatsion siyosatlar ekologik texnologiyalarga tobora ko'proq urg'u bermoqda, garchi bu ko'pincha izchil bo'lmagan tarzda amalga oshirilayotgan bo'lsa-da.
10. **Ekologik siyosatlar eng zaif qatlamlarga xarajatlar yuklamasligini ta'minlash.** Tog'-kon va energetika kabi sohalaridagi rivojlanish loyihalari qishloq jamoalarining salomatligi va tirikchiligi uchun muhim bo'lgan yer, suv va havoni degradatsiyaga uchratib, ba'zida ziddiyatlarga olib kelmoqda. Loyihalarni tizimli ekologik va ijtimoiy baholash, qaror qabul qilishda jamoatchilik ishtirokini yaxshilash va siyosatlarning taqsimotga ta'sirini diqqat bilan ko'rib chiqish zarur.
11. **Samarali amalga oshirish uchun inson va institutsional salohiyatni shakllantirish.** Yashil o'sishga taalluqli vazirliklar va boshqa muvofiqlashtiruvchi organlar mavjud, ammo muassasalar va siyosatlar o'rtasidagi tarqoqlikni (silos) bartaraf etish hamda nazorat va monitoringni yaxshilash uchun ularni kuchaytirish kerak. Fuqarolik jamiyati institutlari, ayniqsa atrof-muhit bo'yicha NNTlar takliflar ishlab chiqish, loyiha jarayonini monitoring qilish va xabarchi (whistleblower) sifatida xizmat qilishda muhim rol o'ynashi mumkin.
12. **Milliy yashil iqtisodiyot strategiyasini muvofiqlashtirish, moliyalashtirish va amalga oshirishda Milliy idoralararo kengashni to'liq qo'llab-quvvatlash.** BMTTD Milliy idoralararo yashil iqtisodiyot kengashi (IGEC) bilan ishlashga hamda maslahat va muvofiqlashtiruvchi yordamni, shuningdek, maqsadli uzoq muddatli texnik ko'makni taqdim etishga tayyor. BMTTD 2021-2030 yillar davomida Milliy yashil iqtisodiyot strategiyasini

operatsionallashtirish, moliyalashtirish va amalga oshirishga ko'maklashish uchun moliyaviy va texnik resurslarni ajratishga tayyor.

XULOSA

BMTTD Milliy yashil iqtisodiyot strategiyasiga oid sohalarda salohiyat ehtiyojlari va malaka bo'shliqlarini aniqlash uchun tegishli vazirliklar, davlat idoralari va xususiy kompaniyalarning malakasini baholashni o'tkazadi. Baholash natijalari va Hukumat bilan maslahatlashuvlar asosida, BMTTD mablag'larni safarbar qilishga ko'maklashishi hamda yashil iqtisodiyotga aloqador sohalardagi rahbarlar va amaliyotchilar uchun intensiv malaka oshirish dastur(lar)ini ishlab chiqishi va yo'lga qo'yishi mumkin. Barqarorlikni ta'minlash maqsadida malaka oshirish dasturi to'lov asosida bo'lishi mumkin, shu bilan birga BMTTD har bir ariza mavsumida mahalliy iqtidorlar va motivatsiyaga ega mutaxassislarni moliyalashtirish uchun raqobatbardosh stipendiya dasturini ishlab chiqadi va amalga oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi "2019 — 2030 - yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-4477-son Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 30-oktabrdagi "2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasining Atrof muhitni muhofaza qilish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5863-sonli Farmoni.
3. 2023 yil bo'yicha yillik hisobot (Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha), Toshkent 2024 y.
4. Green Recovery and the Transition to Green Economy in Uzbekistan. UN report (2021).
5. Matkarimov Mansur Maksudovich, Yashil iqtisodiyotga o'tishda suv tejovchi texnologiyalarni qo'llash jarayonlarini boshqarish, "Khwarezm travel", Urganch, 2025 y.
6. <https://www.un.org>
7. <http://worldgreeneconomy.org>
8. <https://sustainabledevelopment.un.org>

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].